

15. Koosluste areng – infoklipp

Definitsioon: Kõik meid ümbritsevas maailmas on pidevas muutumises, sama moodi ka kooslused. Suktsessioon ehk teisisõnu koosluste järgnevus kirjeldab seda, kuidas kooslused vahelduvad ja arenevad ökosüsteemi arengu käigus. Mingil hetkel saabub ökoloogiline tasakaal, mis jälle tingimuste muutudes arenema hakkab.

Allogeenne suksessioon: Faktorite järgi, mis kooslustes muutuseid põhjustavad saame eristada allogeenset ja autogeenset suksessiooni. Allogeense suksessiooni korral muutuvad kooslused väliste tingimuste muutumise tõttu, näiteks kliima, sademete hulk, põhjavee tase jm. Üheks drastiliseks näiteks võib tuua mandrijää taandumise Eestis ja mujal Põhja-Euroopas. 8000 aastat tagasi olid viimased liustikud sulanud ning sooja ja niiske kliima tõttu hakkasid Eestis levima soojalembesemad metsad.

Autogeenne suksessioon toimub siis, kui koosluse enda mõjul toimunud tingimuste muutumine tingib koosluse vahetumise. Näiteks võib pinnasele koguneda koosluse taimede kasvust suur hulk orgaanilist materjali tõstes huumuse osakaalu, taimede kasv võib mõjutada pinnase happelisust, suurte taimede kasv võib varjata väiksemad taimed päikesevalguse eest jne. Need kõik tingimuste muutused võivad tuua ka suuremaid või väiksemaid muutuseid kooslustes.

Soo areng: Eestis on 60% soodest tekkinud arumaa soostumise tagajärjel. Kõigepealt tekib madal soo. Arumaa soostumisel langeb vesi nõgudesse ja kuna seal on väga vähe liikumist kaob sealt enamik hapnikust ning lagundavate mikroorganismide tegevus pidurdub. Seetõttu jääb osa taimejäänuseid lagunemata ning ladestub turbana. Turbataseme kasvades tõuseb ka soopind. Toitainete vähenemine soos toob kaasa siirdesoo faasi, kus toitainete suhtes nõudlikumad taimekooslused hakkavad asenduma vähem nõudlikute taimeliikidega. Mättavahedes on toitaineid rohkem ja seal säilivad madal soo taimeliigid kauem. Kui alal on piisvalt vett areneb siirdesoo lõpuks üle rabaks ehk kõrgsooks.